

Despre frumusețea, temeinicia și importanța Sfintei Euharistii...

Biserica - trup a lui Iisus Hristos și comuniune a Duhului Sfânt

Înainte de a intra în reflecțiile asupra Sfintei Liturghii, de a înțelege ce este ea, rolul ei în viața creștină, este nevoie a pune început bun prin a arăta temeiul ei și a celorlalte Sfinte Taine în Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu-Om. Acest fundament constă în temeiul de neclintit al expresiei că Adevărul este Persoana lui Iisus Hristos, și că viața noastră înseamnă participare, experiență, comuniune cu Iisus Hristos ca persoană și viață. „*Cuvântul s-a făcut trup și s-a sălășluit între noi*” (Ioan 1,14) afirmație scripturistică ce constituie baza și noua bucurie a Bisericii. Căci El a lăsat Trupul Lui (Biserica) și a trimis pe Duhul Său și nu un sistem filozofic și nici n-a întemeiat o nouă religie. De la începuturi până astăzi găsim această realitate a comuniunii liturgice strânsă în jurului Mesei Domnului: „*Și stăruiau în învățătura Apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni*” după cum ne relatează „Faptele Apostolilor” în capitolul 2,42. Aflându-se de atunci în stare permanentă de ascultare, Biserica - ca trup a lui Iisus Hristos și comuniune a Duhului Sfânt, este fidelă îndemnului Mântuitorului de la Cina cea de Taină, unde a spus ca: „*Aceasta să faceți întru pomenirea Mea*” (Matei XXVI, 26-28 și cel...) Aici, în adunarea (sinaxa) liturgică, se găsește izvorul vieții, centrul ei, de aici decurgând învățătura nouă, harul ei sfințitor și modul în care ea se conduce. Adevărul ei este viață; împărtășirea de viață: „*Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi.*” (In. 6, 53).

Prin urmare, Adevărul este viață, este ființă concretă. Pentru Sfântul Apostol Ioan Adevărul este identic cu viața, cu ființa, el depășește neajunsul cugetării filozofice a lui Aristotel care vedea viața ca o calitate adăugată ființei, nu ființa însăși. Creștinul trebuie să le rostească dintr-o răsuflare pe amândouă.

Toată Evanghelia a 4-a, a Sfântului Apostol Ioan autentică că cunoașterea este „*viață veșnică*” sau „*adevărata viață*” însăși Iisus Hristos s-a numit *Calea, Adevărul și Viața*” (In. 14. 6) Dacă Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan vede Adevărul ca praxis, ca trăire, ucenicul său - Sfântul Ignatie Teoforul îmbină cunoașterea și viața într-o abordare antologică a Adevărului, deoarece viața înseamnă ființă veșnică, adică ființa care nu moare. Domnul Iisus Hristos este Adevărul, nu pentru că este un principiu epistemologic care explică universul, ci pentru că El este viața și mulțimea ființelor, care își găsesc semnificația nesticăcioasă întru Iisus Hristos, care recapitulează în întregime creația și istoria. Viața Sfintei Euharistii este viața lui Dumnezeu Însuși, ca viață de comuniune divină.

De aceea Sfântul Ignatie numea Euharistia drept „*leac de nemurire, doctorie pentru a nu muri*”. Iar Sfântul Irineu de Lyon (sec. II) a folosit teologia Euharistiei în luptă cu dochetismul și gnosticismul, ce arată că Iisus Hristos a avut trup aparent, arătând că Euharistia este cu adevărat Domnul Iisus Hristos, că El este viață și ființă în același timp, că El se dă ca viață, ducând la împlinirea comuniunii în Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie. De aceea, când abordăm știința teologică hristologiei, adică învățătura despre persoana și opera mântuitoare a lui Iisus Hristos, nu înțelegem în primul rând abordarea învățăturii despre acestea în sens teoretic, faptul că numai cuvintele scripturii ar fi vehicule de comunicare a Adevărului până la noi, așa cum fac toate ereziile istoriei.

El este Adevărul, mărturisim și trăim învățătura despre Iisus Hristos și opera Sa ca existență personală

Când afirmăm că El este Adevărul, mărturisim și trăim învățătura despre Iisus Hristos și opera Sa ca existență personală, ce ni se comunică în relația Sa cu Trupul Său, Biserica. Căci dacă nu ești în Biserică nu poți vorbi de o realitate a experienței personale a lui Iisus Hristos, ce se dăruiește în Sfintele Taine, în mod culminant oferindu-se în Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie. Împărtășindu-te de Iisus Hristos ca viață și comuniune poți vorbi după aceea de o comunicare a Lui până la noi și prin cuvintele Sale, încorporate în Sfânta Scriptură ori în Sfânta Tradiție, căci altfel totul este verbalism sectar, fraze învățate mecanic din textele Scripturii și răstălmăcite după bunul plac.

O, frate creștine nu tu definești modul și participarea la viața lui Iisus Hristos. Ea este dată în Biserică din Ziua Cincizecimii. Duhul Sfânt, este Persoana care umple distanța dintre noi și Iisus Hristos, El realizează actul unirii și participării omului la Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos în istorie. El aduce în Biserică, ca realitate, ca viață, evenimentul Iisus Hristos realizând, totodată, existența Sa personală ca trup ori comunitate. Mântuitorul Iisus Hristos nu există mai întâi ca Adevăr și apoi ca și comuniune, El este simultan și una și alta. Nu există distanțe între Domnul Iisus Hristos, Biserică și Sfântul Duh, cu atât mai mult între Domnul Iisus Hristos și Sfântul Duh. De la întrupare și până la Cincizecime se poate urmări pe firul roșu al Sfintei Scripturi, această relație existențială, personală, între Mântuitorul Iisus Hristos și Sfântul Duh. Fundamentul relației de trimitere în lume în Biserică, se întemeiază pe relația lor în sânul Sfintei Treimi.

Așadar, atât de mare este Taina lui Iisus Hristos încât El nu redefinește separat prin El însuși ci este parte integrantă a iconomiei Sfintei Treimi. A vorbi despre Iisus Hristos înseamnă în același timp a vorbi despre Tatăl și Duhul Sfânt. Adevărul lui Iisus Hristos și a Sfântului Duh este identic și de aceea Duhul Sfânt este numit „*Duhul Adevărului*” (In.14.17...). Cele două Persoane ale Sfintei Treimi se deosebesc numai după felul în care lucrează. Evenimentul Cincizecimii la „Faptele Apostolilor” arată acest lucru la modul cel mai concret. Existența lui Iisus Hristos vine în planul existenței noastre isorice, nu în mod abstract, după cum cred sectarii care tratează în mod teoretic cuvintele scripturii, într-o manieră individualistă, ignorând sensul și rostul comuniunii și al comunității.

Duhul Sfânt este dătător de putere și de viață, determinând ființa noastră spre relaționare, spre împlinirea comunității, pentru că El este „*comuniune*” (Kinonia: 2 Corinteni 13,13). Prin Sfântul Duh ne naștem în Iisus Hristos, în Taina Sfântului Botez, încorporându-ne în trupul istoric al lui Iisus Hristos - care este Biserica, așa cum însăși nașterea lui Iisus Hristos a fost „*din Duh*”, pentru ca fiecare botezat să poată deveni el însuși „*Hristos*”, adică ființă de comuniune și de adevărată viață. De două mii de ani fiecare Liturghie, fiecare taină este un eveniment al Cincizecimii. Fiindcă Sfânta Liturghie îl revelează pe Domnul Iisus Hristos. Adevărul ca vizită, ca prezență și realism, dar nu din afară ci ca „*trup*” adică interior propriei noastre experiențe, ca o comuniune în interiorul Bisericii, a comunității Ei, și nu într-o cunoaștere rațională sau într-o experiență mistică interioară individuală, desprinsă de Biserică, ca și comuniune cu Iisus Hristos în Duhul Sfânt. O asemenea formă de religie este naturism religios.

Acest adevăr ajunge la noi ca rezultat al unei transmițeri istorice, dar se referă la istorie, în înțelesul vieții euharistice, condiționată fiind de caracterul de anamnează (amintire) și epicleză (invocare) al Euharistiei. În cadrul ei istoria încetează a mai fi o succesiune de evenimente, ce vin din trecut în prezent, în direcție liniară. Adevărul nu vine la noi doar pe calea delegării ori a împuternicirii: Iisus Hristos-Apostoli-Episcopi, în desfășurare liniară. El vine ca eveniment al Cincizecimii, cu alte cuvinte, ca o coborâre a Duhului Sfânt, ce asumă istoria liniară într-un prezent harismatic. Drept urmare, toate Sfintele Taine sunt evenimente

harismatice și realități ale Cincizecimii.

Despre bucuria Împărtășirii și puterea credinței

La Cina cea de Taină, momentul instituirii Tainei Euharistiei prin cuvintele Sale și al primei săvârșiri a ei de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ne-a spus: Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu; Beți dintru acesta toți, acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor (Mt XXVI, 26-28). Dacă se ia totodată în considerare următorul verset: ci vă spun vouă, nu voi mai bea din acest rod al viei, până în ziua când îl voi bea cu voi, nou, întru Împărăția Mea (Mt XXVI, 29), se poate constata cu ușurință că, pe de o parte, Euharistia își are temeiul în jertfa de pe cruce a Mântuitorului, iar pe de alta, că în ea va fi prezent în toate timpurile viitoare Iisus Hristos cu Trupul și Sângele Său înviat. Iisus Hristos trăiește la Cina cea de Taină anticipat și tainic moartea Sa pe cruce, dar și moartea tainică de după aceea (Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Stăniloae, "Teologia Dogmatică Ortodoxă", vol. III, EIBMBOR, București, 2003, p. 98).

Prezența Mântuitorului Iisus Hristos cu trupul în Euharistie este posibilă datorită unirii strânse dintre Trupul Lui cu Dumnezeu Cuvântul prin Întrupare și pnevmatizat prin Înviere și Înălțare, ajuns la unirea culminantă cu dumnezeirea. Fără îndoială, prezența Domnului cu Trupul și Sângele Său în Euharistie și prefacerea pâinii și vinului pentru mâncarea Lui constituie pentru teologie o mare taină. În teologia ortodoxă, pâinea și vinul rămân cu adevărat pâine și vin, la fel cum devin cu adevărat Trupul viu și Sângele lui Iisus Hristos prin săvârșirea tainei Euharistiei. Transformarea darurilor în Trupul și Sângele lui Iisus Hristos se realizează într-un mod divin care transcende noțiunile de timp și spațiu aplicabile în lumea noastră căzută și, prin urmare, nu poate fi înțeleasă sau explicată în termenii filosofici ai acestei lumi (Kenneth Paul Wesche, *Saint Ignatius of Antioch: the criterion of orthodoxy and the marks of catholicity*, PRO ECCLESIA Vol. III, nr. 1, 1994, p. 96).

Împărtășirea presupune credință și dragoste

Trebuie subliniat că descrierea tradițională a Euharistiei că Trupul și Sângele lui Iisus Hristos nu poate fi considerată o metaforă mistică prin care se sugerează legătura tainică dintre suflet și forța divină care se sălășluiește în inima omului într-un mod mistic. Natura mistică a Bisericii are în mod tulburător un caracter material: Euharistia este Trupul și Sângele lui Iisus Hristos într-un mod concret, fizic, nu într-un mod convențional sau simbolic, ci tangibil și concret (Kenneth Paul Wesche, op. cit., p. 97).

Împărtășirea cu Sfânta Euharistie presupune credință și dragoste din partea creștinului, pentru a putea fi înțeleasă tainic, în adâncul sufletului, în realitatea pe care o reprezintă, și nu ca un ritual magic. Sfântul Ignatie Teoforul sugerează că elementele care unesc Trupul și Sângele Domnului sunt credința și dragostea: zidiți-vă din nou în credință, care este trupul Domnului, și în dragoste, care este sângele lui Iisus Hristos (Tralieni 8,1, Colecția "Părinți și Scriitori Bisericești", vol. I, "Scrierile Părinților Apostolici", trad. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Fecioru, EIBMBOR, București, 1979, p. 172). Obiectul principal al credinței și dragostei creștinului este realitatea Trupului și Sângelui lui Iisus Hristos și că în această credință creștinul găsește viața: Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce va crede în Mine nu va înseta niciodată (In. VI, 35).

Euharistia nu se poate săvârși fără mărturisirea credinței. Dintotdeauna, numai cei botezați, deci cei care-L mărturiseau pe Iisus Hristos, s-au putut împărtăși. Pentru Euharistie este necesară în primul rând unirea prin Cuvânt, prin cunoaștere pentru a înțelege scopul existenței creștine, urmată apoi de unirea cu Hristosul euharistic în Sfânta Liturghie săvârșită

de episcop. Adevăratul sens al Cuvântului nu se lasă înțeles pe deplin decât în context euharistic. Se poate face o paralelă cu episodul de pe drumul spre Emaus, unde cei doi ucenici, Luca și Cleopa, sunt abătuți în urma experienței din Ierusalim. Plini de întrebări fără răspuns și tristețe, aproape că nu observă prezența străinului de lângă ei, care îi muștră pentru că nu înțeleg Scripturile care vorbeau despre patimile și jertfa Învățătorului lor. Cuvântul îi mângâia, le arăta lucruri pe care ei nu le înțelegeau pe deplin, însă nu era suficient pentru a le oferi cunoașterea adevărată, comuniunea adevărată. Odată ce Mântuitorul Iisus Hristos binecuvântează și frânge pâinea pe care le-o dă apoi ucenicilor, ochii acestora s-au deschis și L-au cunoscut. Mântuitorul Iisus Hristos se contopește în această scenă cu pâinea euharistică, care le-a dat cunoașterea adevărată, făcându-i să înțeleagă întreaga semnificație a Învierii. Cei doi ucenici au fost cei dintâi care s-au "împărtășit" cu Cuvântul lui Iisus Hristos și cu Trupul Lui euharistic, alcătuind o nouă unitate - în esență, primul mic nucleu al Bisericii adevărate a lui Iisus Hristos, care nu se realizează pe deplin decât în această contopire, în această unitate adevărată și de neînlocuit. Sfânta Euharistie este strâns legată de cuvântul Scripturii, căci numai astfel ea poate fi înțeleasă în întregime. Experiența euharistică pune într-o lumină specială cuvântul Scripturii și contribuie la descoperirea sensului spiritual, profund al textelor sfinte și la realizarea unității creștinilor.

Dreapta mărturisire este condiția sine qua non pentru dobândirea numelui de creștin. Afirmarea este susținută de desfășurarea Sfintei Liturghii, la săvârșirea căreia, înainte de împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului, Biserica se roagă pentru unitatea de credință prin ectenia: "Să ne iubim unii pe alții ca într-un gând să mărturisim: Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea deoiființă și nedespărțită", rugăciune întărită prin rostirea imediată a Simbolului credinței. Cererile rostite înainte de împărtășire se încheie cu cea pentru realizarea unității de credință: "Unirea credinței și împărtășirea Sfântului Duh, cerând, pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Iisus Hristos Dumnezeu să o dăm". Trupul înviat și dătător de viață al Domnului este ancora credinței și a iubirii lipsite de egoism (John S. Romanides, *The Ecclesiology of St. Ignatius of Antioch*, International printing company, Atlanta 1956, p. 10).

Fără întruparea reală, mântuirea nu ar fi fost posibilă

Dreapta mărturisire este aceea că Întruparea s-a realizat în mod real, ceea ce conferă realitate Euharistiei. Creștinii sunt chemați să se adune cât mai des spre a se împărtăși, pentru că astfel Îl mărturisesc pe Iisus Hristos ca Dumnezeu și Om real, Întrupat real, suferind real pe cruce pentru noi, dându-ne astfel posibilitatea Mântuirii. Fără o Întrupare reală, mântuirea devine imposibilă. Realismul sacramental exprimat prin accentuarea prezenței reale a lui Iisus Hristos în Sfânta Euharistie, nedespărțit de Duhul, este fundamentul Bisericii, în care Iisus Hristos, una cu Tatăl și cu Sfântul Duh în firea sa divină, îi unește pe credincioși în comuniunea Trupului Său extins în lume, Biserica (William R. Schoedel, *Ignatius of Antioch: A commentary on the Letter of Ignatius of Antioch*, Fortress Press 1985, p. 21).

Biserica se definește în acest context ca o comunitate unde Cuvântul nu este doar proclamat, ci este realmente prezent în Sfânta Euharistie, care cu adevărat este Trupul și Sângele Domnului; în consecință, Biserica este acea comunitate transformată în Biserică prin unirea într-un singur trup cu Iisus Hristos, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Lui, cu adevărat dătătoare de viață, în Euharistia Bisericii (Kenneth Paul Wesche, op. cit., p. 100).

Așadar, importanța și semnificația Euharistiei sunt fundamentale și maxime pentru viața omului, pentru viața lumii, căci ea este unirea cea mai înaltă care se poate realiza între om și Domnul nostru Iisus Hristos, cu Dumnezeu, în Împărăția Sa. Dumnezeiasca Împărtășanie din cadrul Sfintei Liturghii care se săvârșește în Biserică pentru credincioși, ne unește cu Iisus Hristos și pe noi unii cu alții, deoarece toți credem în Unicul Iisus Hristos –

Care este ieri, azi și în veci Același și prin Care ne împărtășim cu aceleași Sfinte Taine. Ea este Taină a Bisericii și a unității Bisericii fiindcă în ea se pecetluiește unitatea de credință încununând Liturghia Cuvântului. Ea susține creșterea permanentă a creștinilor în Iisus Hristos, în Trupul Său tainic – Biserica – în comuniunea iubirii cu Iisus Hristos și între ei, Euharistia fiind prin aceasta un sacrament al împăcării, al iubirii și a unității profunde a oamenilor în Iisus Hristos, a mântuirii în El și prin El, așa după cum am mai spus în acest studiu. Unitatea creștină trebuie să se răsfrângă asupra lumii întregi, pentru ca să se pregătească în acest chip unitatea eshatologică pe care Sfânta Împărtășanie o prefigurează, Împărăția lui Dumnezeu cea veșnică pe care o pregustăm încă din viața această terestră și care nu este o comuniune umană, ci o unitate în Dumnezeu, în plenitudinea adevărului și în bucuria Împărăției (Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Stăniloae, *Legătura între Euharistie și iubirea creștină...*, p. 33). - această concepție ar trebui să asigure ecumenicitatea sau gândirea și mișcarea ecumenică Bisericii cea una după cum și Iisus Hristos – Adevăratul Dumnezeu – doar Unul este!....

Încheiem cu constatarea că Euharistia actualizează într-un dinamism convergent, spre plenitudinea existenței, marile potențialități umane care semnifică și simbolizează ceea ce trebuie să devină lumea adică o dăruire și un imn de laudă adus, neîncetat, Creatorului; o comuniune universală în Trupul lui Iisus Hristos, o împărăție a dreptății, a iubirii și a păcii în Duhul Sfânt, pentru unitatea și mântuirea tuturor în Hristos Domnul și prin Hristos, ajungând, astfel, la desăvârșirea noastră cu ajutorul Sfintei Euharistii căreia îi descoperim, în acest fel, valoarea ei duhovnicească de neprețuit...

Drd. Stelian Gomboș